

**Ierom. Maxim (Iuliu-Marius)
Morariu**

**Publicistica lui
George Coșbuc din
revista *Sămănătorul*
între anii 1901-1902**

**Editura Sămănătorul online
Tismana
2015**

<http://www.samanatorul.ro/revista/>

ISSN-2286 -1017
ISSN-L 2286 -1017

București, 22.01.2013

Asociația «Semănătorul Tismana»
revista@samanatorul.ro

S-a scris mult de-a lungul timpului despre George Coșbuc. Opera lui a trecut, în secolul ce s-a scurs aproape pe de-a-ntregul de la sfârșitul călătoriei pământești, deopotrivă prin etape de redescoperire sau de umbră. Astăzi, există mai multe opinii ce se dezvoltă concomitent. Astfel, în timp ce unii îl critică și îi dezavuează ideile și opera, alții redescoperă valențe noi în scrisul său sau reeditează textele sale¹.

Fără a ne pronunța într-o manieră absolută cu privire la valoarea operei lui sau la actualitatea ei, căci acest lucru nu este de competența noastră și nu face obiectul prezentei cercetări, vom încerca să readucem în atenție, în paginile următoare, activitatea sa din paginile revistei *Sămănătorul*, în primii doi ani de apariție ai acesteia, 1901 și 1902. Atunci, la propunerea lui Spiru Haret, care dorea editarea unei publicații

¹ A se vedea, de exemplu: George Coșbuc, *Publicistica*, ed. Petru Poantă, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2014.

literare și culturale dedicate intelectualilor², personajul nostru³, alături de Alexandru Vlahuță, a purces la editarea acestui periodic. În alegerea lor, ministrul se va fi ghidat în mod cert de experiența publicistică a ambilor directori, căci, cu puțin timp în urmă, năsăudeanul pripășit în Regat editase și alte periodice precum *Vatra*.

² „*Haret, care dorea să tripărească o publicație literar-culturală, destinată intelectualilor, nu cu mult înainte, îi chemă la el pe cei doi funcționari de la „Casa Școalelor” - Coșbuc și Vlahuță - și le propune să se îngrijească de apariția ei. Astfel, la sfârșitul anului 1901, Coșbuc devine șeful celei mai importante reviste literare românești din epocă*”. Lucian Valea, *Viața lui Gerge Coșbuc*, col. „Opere”, vol. 5, ed. Mircea Măluț, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2012, p. 369.

³ Asupra biografiei și a operei lui nu vom insista aici. Doritorii care doresc să afle mai multe informații biografice sunt invitați să consulte, dintre numeroasele biografii, mai ample sau mai restrânse: Petru Homoceanul, ed., *Poeți de la Sămănătorul*, Editura Minerva, București, 1978, pp. 125-127; Teodor Tanco, *George Coșbuc în viață și în documente*, Editura Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 2003; pp. 89-95; Zigu Ornea, *Sămănătorismul*, Editura Minerva, București, 1970, p. 49; Constantin Dram, Ioan Ilaș, *George Coșbuc, viața și opera în imagini*, Casa Editorială „Regina”, Iași, 1996; Gheorghe Adamescu, *Istoria literaturii române*, Ediția a II-a, Editura Alcalay & Co, București, 1920, pp. 515-525; Adrian Fochi, *G. Coșbuc și creația populară*, Editura Minerva, București, 1971; Andrei Bodiu, *George Coșbuc-monografie*, col. „Canon”, Editura Aula, Brașov, 2002.

Revista a fost dintru început una care a avut impact în rândurile intelectualității vremii. De altfel, între garanții calității materialelor se aflau, alături de cei doi pomeniți deja nume precum cel al pictorului Nicolae Grigorescu, iar mai târziu li se va alătura Nicolae Iorga⁴. Pe scurt, iată cum arăta, la începuturile ei, revista:

„*Sămănătorul*”, revistă literară săptămânală, avându-i ca directori pe Alexandru Vlahuță și George Coșbuc, apare la 2 decembrie 1901, în format de caiet, cu coperta desenată, la început de Nicolae Grigorescu. Redacția se instalează la început la Tipografia și editura „Minerva”, Hotelul Union, str. Regală, nr. 8. Un exemplar costa 20 de bani. Al. Vlahuță, în primele vorbe definea publicația „stindard de pace” și „înfrățire intelectuală...”⁵.

⁴ După unii cercetători, în timpul lui Iorga, revista a avut cel mai mare prestigiu. Iată ce spune în acest sens Alexandru Busuioceanu: „*Sămănătorul a obținut cel mai mare succes și ajunge să domine mișcarea literară între 1903 și 1906, sub conducerea istoricului Nicolae Iorga (1871-1941)*”. Alexandru Busuioceanu, *Istoria literaturii române, compendiu*, Editura „Jurnalul Literar”, București, 1998, p. 171.

⁵ Lucian Valea, *op. cit.*, p. 369.

Aici, poetul va duce o muncă destul de serioasă și de consecventă, publicând materiale ce se circumscriu unei tematici variate, consistând în poezii, eseuri, culegeri de folclor, traduceri, studii și materiale ce vor defini platforma program după care se va ghida periodicul cultural. Ce-i drept, Coșbuc va rezida puțin aici, însă ceea ce a făcut el a rămas de-a dreptul normativ pentru mișcarea literară generată de periodicul pe care l-a condus.

Cu privire la scurttimea perioadei în care a figurat pe frontispiciul revistei (1901-1902) ca director, s-au invocat mai multe ipoteze, unii cercetători care s-au preocupat de acest aspect considerând că a activat aici doar pentru a îndeplini o îndatorire funcționărească⁶. Ideea însă nu este sustenabilă căci, dacă ar fi fost într-adevăr așa, el nu s-ar fi ostenit cu atâta sârg

⁶ *Ibidem*, p. 370. „Deși încă nu împlinise 37 de ani, literar vorbind, poetul era bătrân: laureat al Academiei și membru corespondent al ei, invitat la palat și la masă de miniștri și ministeriabili”. *Ibidem*, p. 370. Pornind de la aceste premise, Alexandru Piru îl numește, consideră, însă, după părerea noastră fără temeii, pe Coșbuc semănătoristul, ca fiind o personalitate aflată în declin. Al.Piru, „Cuvânt înainte”, în vol. *Poeți de la Sămănătorul*, ed. Petru Homoceanul, Editura Minerva, București, 1978, p. 5.

să scrie aproape în fiecare număr. Cele 24 de materiale publicate aici în decursul celor doi ani dovedesc exact contrariul.

Temele abordate de el nu noi nici ele. De altfel, mica platforma program pe care o propune nu este, din punct de vedere ideologic, nouă, căci, după cum remarcă Lucian Valea:

„Coșbuc s-a format ca scriitor în cadrul a ceea ce considerăm că a fost semănătorismul transilvan, aducând cu el la Bucureșt zestrea lui de idei. Altfel spus, pentru poet, semănătorismul n-a fost altceva decât tribunismul sibian, al cărui reprezentant s-a simțit în anii bucureșteni și mai ales în cei ai începutului de secol”⁷.

Idelle promovate de către autor aici se originează așadar în concepțiile pe care el le întâlnește sau le propovăduiește atât la *Tribuna* transilvană, cât și la *Vatra* regățeană⁸. În cuvinte

⁷ Lucian Valea, *op. cit.*, p. 374.

⁸ „*Literatura română se reorientează în acești ani* (primele decenii ale sec. XX, n. n.), *sub semnul unui nou curent, care se intitulează „semănătorism”. Inițiatorii lui sunt Coșbuc și Vlahuță, iar antecedentele se pot recunoaște în revistele Viața, publicată de*

scurte, dar electrizante de-a dreptul, poetul îndeamnă într-o adevărată exhortație pe scriitorii români să redescopere lumea țărănească și literatura veche, autohtonă și să o valorifice ca miez al literaturii lor:

„Suflați colbul de pe cronici, cum zice poetul și faceți să renască virtuțile bătrânilor de atunci în inimile tinerilor de azi”⁹.

Deși puține, ipostazele semănătoriste în care Coșbuc se remarcă drept un adevărat militant pentru reîntoarcerea la vechile principii ale literaturii într-o lume în care influențe

Vlahuță în 1893, și Vatra, scoasă de Coșbuc în anul 1894". Alexandru Busuioceanu, *op. cit.*, p. 169. La rândul lui, Călinescu spune: „*Coșbuc regăsi punctul de vedere de la Vatra: ostilitatea împotriva culturii orășenești înstrăinate de marea masă a poporului*". George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941, p. 531.

⁹ *** „Primele vorbe”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 1-2. Cf. Zigu Ornea, *op. cit.*, p. 50 (întrucât aceste rânduri sunt nesemnate, se crede că ele nu ar putea să aparțină altcuiva decât directorilor revistei, Alexandru Vlahuță și George Coșbuc).

occidentale precum simbolismul începeau să-și facă tot mai simțită prezența și să umbrească vechile scrieri, ele sunt de-a dreptul savuroase, reliefând un autor de-a înflăcărat, vulcanic de-a dreptul, un „romantic întârziat”¹⁰, așa cum îl clasifică Nicolae Manolescu, un ardelean care se exprimă în cuvinte puternice, și într-un ton ce mai trăda încă accente pașoptiste:

„Noi, cu literatura de astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre, nu stăm nici în mijlocul tradițiilor noastre, nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru. Cei dinaintea noastră, vechii scriitori au trăit într-un contact sufletesc... au avut o țintă, și condeiul le-a fost purtat de aceeași idee”...¹¹

¹⁰ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 504. În repetate rânduri, dânsul este nedrept cu poetul însă, spre deosebire de alte ocazii, aici, formularea lui se dorește una care să îl încadreze în contextul vremii și este una obiectivă, fapt pentru care am preferat menționarea ei.

¹¹George Coșbuc, „Uniți”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 2, 9 decembrie, București, 1901, pp. 17-18.

În manifestul din care am citat, el rezumă în parte semănătorismul ca doctrină literară. Dorința de uniformitate, manifestată în corelarea eforturilor cu scopul de a obține o mișcare culturală omogenă, se plasează în centrul ei:

„Și noi cei de astăzi tragem brazde, nu mai puține decât cei vechi, căci talente avem și astăzi ca și atunci, dar brazdele noastre sunt trase în toate chipurile cu puțință, și de-a lungul și de-a latul și de-a curmezișul, linii care se taie una pe alta, urmând cărarea tuturor vânturilor câte bat din larga lume. Iar străinul drumeț, care în treacăt se uită pe câmpia brăzdată de noi, își face cruce, căci nu vede o arătură cuminte, ci o lucrare de oameni nebuni....Să nu risipim ce-au adunat părinții noștri, dacă nu putem înșine noi să mai sporim averea, și dacă nu putem spori lumina, să năzuim a o răspândi în popor, tot mai mult pe aceea pe care o avem....Iată idealul nostru, întru toate manifestările vieții, dar mai ales în literatură. Până se va ivi un altul, și poate împrejurările politice să ni-l apropie¹², acestea trebuie să ne fie cel mai apropiat de inimă¹³.

¹² Aluzie la Marea unire, pe care, după câte se pare, românii o așteptau încă din acele timpuri. Din nefericire, Coșbuc a murit în anul unirii, fără a apuca însă să vadă împlinit acest deziderat al sufletului său.

¹³ *Ibidem*, pp. 17-18.

Datorită acestor principii, revista reuși să se impună în mai puțin de un deceniu pe scena culturală românească¹⁴, fapt ce certifică importanța ei și să educe mulțimile românești, dar și reprezentanții elitei culturale, în spiritul unei literaturi de calitate¹⁵.

În susținerea ideilor sale, poetul va munci cu consecvență, publicând în decursul celor doi ani în care s-a aflat la conducerea periodicului, atât poezii, cât și traduceri sau studii. De altfel, în cei doi ani în care s-a aflat la conducerea revistei, numele lui lipsește doar din zece numere ale acesteia, toate din anul 1902 (respectiv: 7, 11, 19, 30, 32, 33, 34, 35, 36 și 38), fapt ce spune multe despre investiția

¹⁴ „În definitiv, un singur deceniu nu e nici suficient pentru dezvoltarea unui adevărat curent și mai ales a unei mari literaturi. Este de ajuns că semănătorismul a reușit să impună atenției, într-un interval de timp relativ scurt, cel puțin patru scriitori de întâia mărime, indiscutabil cei mai importanți la începutul secolului din noua generație”. Al. Piru, *op. cit.*, p. 7.

¹⁵ Fapt remarcat de Călinescu, care arată că: „Revista se făcu simpatică învățătorilor, profesorilor de provincie, românilor de peste granițe, și răspândindu-se în aceste medii, ea educă mulțimile pentru buna literatură”. George Călinescu, *op. cit.*, p. 532.

sentimentală pe care o reprezintă *Sămănătorul* pentru scriitorul ardelean.

După primele două numere, el nu va mai publica nici un studiu în care să teoretizeze principiile mișcării literare promovate de revistă, lucru ce dovedește pragmatismul său. În ceea ce privește opera lui publicistică de aici, aceasta se compune dintr-un studiu privitor la *Divina Comedie* a lui Dante Alighieri, 7 traduceri din aceeași operă și 14 poezii, diverse și ele ca genuri (a se vedea lista tematică de la final).

Predilecția lui pentru poezie e altminteri un lucru firesc. Diversitatea genurilor, de la pastel la baladă, poem ludic sau poem istoric, dovedește interesul poetului pentru redescoperirea istoriei naționale și a lumii rurale. Uneori, ce-i drept, temele sunt de-a dreptul recurente, iar motivele nu sunt tocmai cele mai noi în opera lui, însă cele mai multe dintre poezii au o latură estetică aparte și sunt realizate cu multă meticulozitate, dacă ne raportăm la elementele de prozodie care le caracterizează.

Încă din primul număr al revistei, Coșbuc este prezent cu un poem intitulat *Fragment epic*¹⁶. Similar unei balade culte, scris într-un ritm trohaic, având strofe 15 strofe de câte 8 versuri, fiecare dintre ele de câte 16 sau 15 silabe, și rimă încrucișată, el aduce, datorită evocărilor lumii antice, a stilului și a tonului în care a fost scris, cu operele pașoptiste ale lui Andrei Mureșanu. Dacă inițial, el îndeamnă la resemnare¹⁷, înspre final, textul, atât de bogat în evocări istorice, se constituie mai degrabă într-un imn ce cheamă la redeșteptarea conștiinței naționale. Deși nu inovează cu nimic stilul său poetic și nu aduce motive noi, opera se constituie, atât prin întinderea destul de mare, cât și prin elementele de conținut sau cele de natură estetică, într-una dintre scrierile importante ale autorului, ce se cere redescoperită astăzi.

¹⁶ George Coșbuc, „Fragment epic”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 5-7.

¹⁷ „Iată-ți glori de veacuri! Umbre mari din lumea moartă,/ Ah că n-am eu glas de tunet, ca să pot să le rechem/ Ne avem și noi Olimpul și pe-a veșniciei poartă/ Am intrat și noi și-ntrânsul Zei fără de moarte-avem!/ Ce-ți aluneci plini de jale ochii umezi de ruine,/ Neam al nostru, ca să judeci drumul schimbătoarei sorți?/ Soarele din moarte iese, din mormânt puterea vine,/ Nașterea cea viitoare ne e-n lumea celor morți. *Ibidem*, p. 7.

Tonul trist și ușoarele nuanțe de reproș din prima poezie vor dispărea în cel de-al doilea număr când, autorul publică o lucrare în nouă strofe a câte 5 versuri (ultimul vers al fiecărei strofe putând fi considerat, după părerea noastră, similar versurilor-refern, deși nu este identic la fiecare dintre ele), intitulată *Gânduri*¹⁸. Descrierea lăcașului bisericesc, realizată într-o notă jovială reprezintă doar cadrul inițial în care, într-o manieră de-a dreptul amuzantă, eul liric își varsă of-ul pe sfântul omonim lui, care se bucură de mai multă popularitate din partea iubitei și a celorlalte fete din sat decât el:

„La biserică din ușă,/ Mă uitam și eu la
sfinți,/ Când intra câte-o mătușă, săruta abia pe
frunte,/ Sfinții cei cu bărbii cărunte, / Cuvioși
părinți,/ Dar pe calu-i alb călare/ Tânăr, mândru
și-ncoifat,/ Se zbătea sub sărutare/ Sfântul cel
numit ca mine!/ Te-am văzut, frumoaso bine/ Cum
l-ai sărutat,/ Tu și-ntregul stol de fete! / Și-mi
venea să-l smulg din cui / Și să-l dau de vrun
părete! /Grija mea, de n-ai ghicit-o / Nici acum, mă
mir, iubito, /Cum să ți-o mai spui?”¹⁹

¹⁸ Idem, „Gânduri”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 3, 16 Decembrie, București, 1901, pp. 42-43.

¹⁹ *Ibidem*, p. 43.

Dintre toate felurile de a structura o operă lirică, Coșbuc dovedește o afinitate aparte pentru catren. Fie că este vorba despre pasteluri, cum e cel intitulat *Pe munte*²⁰, fie că e vorba de alte genuri²¹, sau de alte poezii, răspândite în volumele lui, el, iubește catrenul. Aici, la *Sămănătorul* însă, nu insistă foarte mult asupra acestui mod de repartiție a versurilor din cadrul strofelor, din motive necunoscute nouă.

Există însă și în paginile acestui periodic, aspecte care se repetă și care desconspiră gusturile poetului. Bunăoară, dragostea lui pentru pastel, gen întâlnit și anterior, și care îl pasionează într-atât încât el caută și în literatura populară elemente specifice genului. Un astfel de exemplu este poezia *În zori*, formată din strofe a câte șase versuri și scrisă în deja obișnuitul ritm trohaic. În finalul ei se menționează că e culeasă din lirica populară, însă tandrețea descrierii, familiaritatea cu care autorul se folosește de o multitudine de

²⁰ Care conține 7 caterne. Idem, „Pe munte”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 4, 23 Decembrie, București, 1901, pp. 52-53.

²¹ Ca de exemplu, în *Voci din public*. Cf. Idem, „Voci din public”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, pp. 94-95.

procedee stilistice pentru a oferi cititorului o panoplie de imagini circumscrise apodictic cadrului nocturn romantic, trădează intervențiile unui condei măiestrit. Iată câteva crâmpoie din acest poem:

„Sub un mal, legata plută, / Se mai mișc-
abia. Duios / Geme apa-n veci stătută, / Ca prin
vis, sub iaz la moară, / Luna tot mai jos coboară,
/ Tot mai jos, tot mai jos”²².

Coșbuc poate fi considerat un adevărat maestru al imaginii, căci o pondere mare a scrierilor sale redă, fie în chip sinestezic, fie adresându-se unuia dintre simțuri, astfel de pasaje. La fel se întâmplă și în cazul *Horei*²³, alcătuită în același ritm din zece cvintete și dotată cu vers refrem, în cadrul lucrării de inspirație biblică, formată din 8 strofe a câte 6 versuri, ce reia motive mai vechi din operă coșbuciană, intitulată *Golia*

²² Idem, „În zori”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, p. 83.

²³ Idem, „Hora”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 13, 24 Februarie, București, 1902, pp. 199-200.

*ticălosul*²⁴, sau în amplul *Blăstăm al trădării*²⁵, publicat în același număr cu anterioara.

Ultimele opere literare publicate de autor în revistă sunt, cu o singură excepție (*Paul de Nola*, care e mai degrabă un soi de portret²⁶), destul de triste. De exemplu, tabloul bisericii ruinate de pe urma unei furtuni, de pe malul mării, este unul de-a dreptul dezolant. Cu toate acestea, se remarcă și aici talentul autorului de a transmite nu doar cuvinte și expresii, ci și stări, prin poezia lui:

„Biserica stă tristă pe golul mal al mării -
/ O noapte-a fost, cumplită, iar valul revărsat / Cu
vuiet îngropat-a sub el întregul sat. / Și bârne și
cadavre și semne-ale pierzării / Rămaseră-n
amestec prin mucedul nămol / Când apa se
retrase lăsând iar câmpul gol. / Când trec
corăbierii în dreptul ei, pe mare, / Fac cruce, și cu

²⁴ Idem, „Golia ticălosul”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 244-246.

²⁵ Idem, „Blăstăm al trădării”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 249-252.

²⁶ Idem, „Paul de la Nola”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 27, 29 Septembrie, București, 1902, pp. 1-3.

vâsla bat apa mai grăbit. / Se joacă vântu jalnic
cu clopotul dogit, / Prin vastele ferestre cântând cu
disperare. / Amurgul vine roșu, vin galbenele zori,
/ Și noaptea peste lună trec turmele de nori, / Ea
stă, tăcutul martur, pe veșteda colină, / Umplând
singurătatea de spaimă și fiori²⁷.

Poetul reușește să-și transpună cititorii într-o altă lume
și atunci când prezintă stări triste, dar și când ele sunt fericite.
De exemplu, în balada *Ceas rău*²⁸, cititorul se molipsește de
starea de tristețe, în vreme ce, în *Ștregarul văilor*²⁹, formată
din 14 strofe a câte trei versuri și, unică în peisaj, atât datorită
mesajului, cât și datorită monorimei folosite, în cadrul căreia,
vântul personificat ilustrează drama orfanului și a singurătății,
este împletită starea de veselie cu cea de tristețe într-o
ambianță de-a dreptul ludică:

²⁷ Idem, „Biserica ruinată”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 18, 31
Martie, București, 1902, pp. 285-286.

²⁸ Idem, „Ceas-rău- Baladă”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 28, 6
Octombrie, București, 1902, pp. 17-19.

²⁹ Idem, „Ștregarul văilor”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 29, 13
Octombrie, București, 1902, pp. 33-34.

„Văzui prin văi al verii dulce vânt,
/Ștregar frumos, cum toți pribegii sânt, / Tăra
mantaua-n urmă-i pe pământ. / Plecând vreo
creangă-n drum o săruta, / Cânta o doină-ncet și-
ncet cânta / Culcatul câmp de iarbă sub manta: /
Mi-a zis mai ieri al văii tânăr crin: / Ai casă tu și
frați, voinic străin, / Tu cel cu ochii ruși din cer
senin? / Am mamă-n deal, ca mâine-i ziua ei, /
Dar n-are brâu și-adună sfori de tei; / Iar tata-i
dus să intre-argat la smei. / O casă-avem și noi
pe-un vârf de scări / Opt frați cei-i am s-au dus să
vadă-n Rai / De bea și-acolo vin popa Mihai. /
Ușor ce-nșeli pe-un crin nevinovat! / Puteam să-i
spun că-s dascălul din sat / Și văr cu Por și
Darie-mpărat / De am, de n-am, mă mir ce-i pasă
lui? / Nu știu nici eu de unde sunt și-al cui, / Prin
vămi eu nu dau seamă nimănui. / Eu sunt copil al
codrilor de fag, / Alerg și cânt și-n sân aș vrea să
bag, / Să fie-al meu de veci ce-mi este drag. / În
zori mă duc pe-o margine de râu / Și șed și scot
cavalul de la brâu, / Prin lan mă joc cu spicele de
grâu. / Când trec copiii, sub tufă eu mă strâng; /
Deodată sar și sun o tufă-n crâng / Și-mi pare-n
urmă rău când bieții plâng. / Spre cei trudiți cu
boare eu m-a plec, / Pe fete-n șes cu glume le
petrec / Și-nvăț pe toți să cânte pe-unde trec. /
Sărut neveste-n șes și flori le-adun, / Străin cum
sunt, ce-mi pasă ce le spun, / Hei, cucule, tu-mi
ești tovarăș bun. / Grozav ce-mi e fălosul de
stejar, / „Să nu te văd pe-aici, copil ștregar! /
Trăiești și tu pe lume de-n-zadar”. / Trăiesc și eu
pe vrerea celui sfânt: / De n-ar vrea el să fie-n

lume vânt, / De ce m-ar fi făcut să fiu cum
sânt?”³⁰

Ultimele trei poeme³¹ din revistă, ce poartă semnătura lui, nu sunt atât de spectaculoase ca celelalte, cu toate că, de exemplu, în *Un glas din adâncul templului*, Coșbuc apelează la versul refren pentru a-l dianamiza. Ele sunt însă importante pentru că, într-un fel, încheie tabloul liric al publicisticii lui din acest prestigios periodic literar. De altfel, autorul nu va mai reveni în paginile revistei decât cu un singur poem, un sonet dedicat reginei, în anul 1905³², în ciuda încercărilor constante ale

³⁰ *Ibidem*, p. 33-34.

³¹ „Un glas din adâncul templului”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 31, 27 Octombrie, București, 1902, pp. 70-71; „Faptul zilei”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 37, 8 Decembrie, București, 1902, pp. 174-176; „Țapul”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 39, 22 Decembrie, 1902, pp. 206-208.

³² „*n primăvara lui 1903, Iosif și Anghel îi fac o vizită și încearcă să îl convingă să se întoarcă în fruntea revistei, dar nu reușesc să îl înduplece și se întorc „îndurerați, bruscați și tratați fără nici o considerație.... Și celelalte tentative de a-l reapropia de Sămănătorul eșuează cu excepția unei colaborări pe care i-o smulge Iosif- un sonet al reginei, publicat în numărul 51 din 18. XII 1905, împreună cu o notă specială a lui Iorga”*. Lucian Valea, *op. cit.*, p. 372.

semănătoriștiilor de a-l convinge să reia colaborarea cu ei.

Pe lângă piesele lirice, așa cum am spus, el revine constant în paginile *Sămănătorului* cu traduceri. De altfel, ca traductolog, și-a legat numele de *Divina comedia*, operă intens elogiată de unii și criticată de alții astăzi, care este însă folosită și în zilele noastre (în traducerea lui), fapt ce nu poate decât să certifice valoarea ei. Din această operă va publica, pe măsură ce va traduce, fragmente.

Scriitorul nu se rezumă însă doar la traducere, ci publică și un studiu, intitulat *Concepția infernului în „Divina comedie”*³³. Nu foarte amplu ca întindere, el este de fapt un fragment din perfața traducerii *Infernului*³⁴, după cum specifică chiar el într-o notă subsidiară plasată la final. Este însă important pentru că, în cadrul lui, este realizată o incursiune destul de serioasă și de bine întocmită în opera lui Dante, astfel de cercetări fiind, la acea vreme, inedite, în literatura română. Ar fi trebuit poate ca ea să prefațeze avalanșa de

³³ Idem, „Concepția infernului în „Divina comedie”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 17, 24 Martie, București, 1902, pp. 268-271.

³⁴ *Ibidem*, p. 271.

extrase din opera autorului italian, pentru a-l introduce pe cititor în universul dantian și pentru a-l familiariza cu opera lui, însă, probabil, prins cu multe activități, nu a găsit răgazul să îl scrie mai repede.

Studiul este anturat de șase fragmente, inegale ca întindere, din opera capitală a autorului italian. Dacă celui dintâi nu i se oferă un titlu particular, translatorul preferând doar să-l posteze sub sigla din „*Divina comedia*”³⁵, celelalte vor fi mai clar delimitate. Ordinea publicării lor e una ce urmează logica volumului, fapt altminteri clar, dacă ne raportăm că scriitorul nu a tradus la întâmplare fragmente din diverse locuri, fără legătură între ele, ci a încercat să traducă rând pe rând, diferite capitole, cu scopul de a înțelege atât conținutul lor, cât și legăturile existente între ele. Astfel, după ce Hermes este trimis la Calipso³⁶, este prezentat episodul șederii lui pe insula ce adăpostea ademenitoarea nimfă³⁷, iar apoi este

³⁵ Idem, „Din „*Divina comedia*”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 5, 30 Decembre, București, 1901, pp. 65-67.

³⁶ Idem, „Trimiterea lui Hermes la Calipso”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 116-117.

³⁷ Idem, „În insula nimfei Calipso”, în rev. *Semănătorul*, Anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 134-137.

descrișă călătoria spre aceeași destinație a lui Odiseu³⁸, după care, periplul prin opera pomenită se încheie cu alte două istorioare interesante³⁹.

Acestea sunt așadar, operele poetului de origine năsăudeană pripășit pe plaiuri regățene ce se regăsesc în paginile periodicului literar *Sămănătorul*, în primii doi ani de apariție ai acestuia. După cum se poate vedea, tematica publicisticii lui este una bogată, și, deși circumscrise unor rigori clare, definite prin însăși platforma-program a genului semănătorist, ale cărui caracteristici le conturează el însuși în primele numerele ale apariției revistei, și de la care nu se va abate deloc pe parcursul activității sale publicistice, ele sunt destul de variate atât ca gen, cât și ca tematică sau abordare.

Fie că scrie poezii, fie că traduce sau publică studii, Coșbuc este aproape de sufletul țaranului român, cu care vibrează la unison și din ale cărui trăiri își trage seva literaturii.

³⁸ Idem, „Plecarea lui Odiseu de la Calipso”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 10, 3 Februarie, București, 1902, pp. 154-157.

³⁹ Idem, „Hulitorul zeilor Capaneu”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 20, 14 Aprilie, București, 1902, pp. 310-312; Idem, „Din divina comedie. Cântul XXIII”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 24, 12 Mai, București, 1902, pp. 387-392.

Departate de a fi tributarul unui singur gen poetic, deși exprimă adesea predilecții înspre anumite specii, el abordează cu maximă plăcere și delicatețe, fapt reliefat de însăși lectura operelor, atât pastelurile, cât și baladele, idilele, sau alte elemente similare. S-ar putea întreba cineva, în ce măsură traduceriile din Dante se încadrează în arealul tematic semănătorist. La o primă vedere, nu este nici o legătură între el și literatura tradițională românească. La baza opțiunii lui, credem că ar putea sta două motive principale. Astfel, pe de-o parte, vrea să readucă în atenție moștenirea latină prin traducerea unui autor italian, iar pe de altă parte, probabil vrea să ofere exemple de scrieri ce s-ar plia pe caracteristicile genului din alte literaturi.

Concluzionând, nu putem decât să remarcăm frumusețea, bogăția și valoarea operelor lui George Coșbuc din paginile *Sămănătorului*. Aceste opere, ce trec azi printr-o perioadă de uitare, cum, într-un fel se întâmplă cu întreaga creație literară a autorului, pe nedrept expedit de către unii exponenți ai așa-zisei critici literare contemporane între *barzi*, se cer redescoperite și revalorificate, ele nefind doar o etapă a literaturii românești din timpuri imemorabile, ci și nestemate ale acestei literaturi, valabile pentru toate timpurile și importante pentru însăși identitatea noastră națională.

Anexă

**Lista materialelor publicate de către George Coșbuc în
paginile revistei *Sămănătorul* între anii 1901-1902**

A. În ordine cronologică

1901

1. ***, „Primele vorbe”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 1-2.
2. „Uniți”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 2, 9 decembrie, București, 1901, pp. 17-18.
3. „Fragment epic”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 5-7.
4. „Gânduri”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 3, 16 Decembrie, București, 1901, pp. 42-43.
5. „Pe munte”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 4, 23 Decembrie, București, 1901, pp. 52-53.
6. „Din „Divina comedia”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 5, 30 Decembrie, București, 1901, pp. 65-67.
7. „În zori”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, p. 83-84.

1902

8. „Voci din public”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, pp. 94-95.
9. „Trimiterea lui Hermes la Calipso”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 116-117.
10. „În insula nimfei Calipso”, în rev. *Semănătorul*, Anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 134-137.
11. „Plecarea lui Odiseu de la Calipso”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 10, 3 Februarie, București, 1902, pp. 154-157.
12. „Hora”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 13, 24 Februarie, București, 1902, pp. 199-200.
13. „Golia ticălosul”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 244-246.
14. „Blăstămul trădării”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 249-252.
15. „Concepția infernului în „Divina comedie”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 17, 24 Martie, București, 1902, pp. 268-271.

16. „Biserica ruinată”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 18, 31 Martie, București, 1902, pp. 285-286.
17. „Hulitorul zeilor Capaneu”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 20, 14 Aprilie, București, 1902, pp. 310-312.
18. „Din divina comedie. Cântul XXIII”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 24, 12 Mai, București, 1902, pp. 387-392.
19. „Paul de la Nola”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 27, 29 Septembrie, București, 1902, pp. 1-3.
20. „Ceas-rău - Baladă”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 28, 6 Octombrie, București, 1902, pp. 17-19.
21. „Ștregarul văilor”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 29, 13 Octombrie, București, 1902, pp. 33-34.
22. „Un glas din adâncul templului”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 31, 27 Octombrie, București, 1902.
23. „Faptul zilei”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 37, 8 Decembrie, București, 1902, pp. 174-176.
24. „Țapul”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 39, 22 Decembrie, 1902, pp. 206-208.

B. Repartizate tematic

I. Poezii

1. „Biserica ruinată”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 18, 31 Martie, București, 1902, pp. 285-286.
2. „Blăstămul trădării”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 249-252.
3. „Ceas - rău - Baladă”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 28, 6 Octombrie, București, 1902, pp. 17-19.

4. „Faptul zilei”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 37, 8 Decembre, București, 1902, pp. 174-176.
5. „Fragment epic”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 5-7.
6. „Gânduri”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 3, 16 Decembre, București, 1901, pp. 42-43.
7. „Golia ticălosul”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 16, 17 Martie, București, 1902, pp. 244-246.
8. „Hora”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 13, 24 Februarie, București, 1902, pp. 199-200.
9. „În zori”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, p. 83-84.
10. „Paul de la Nola”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 27, 29 Septembrie, București, 1902, pp. 1-3.
11. „Pe munte”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 4, 23 Decembre, București, 1901, pp. 52-53.
12. „Voci din public”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 6, 6 Ianuarie, București, 1902, pp. 94-95.

13. „Ștregarul văilor”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 29, 13 Octombrie, București, 1902, pp. 33-34.
14. „Țapul”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 39, 22 Decembrie, 1902, pp. 206-208.

II. Eseuri

15. ***, „Primele vorbe”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 1, 2 decembrie, București, 1901, pp. 1-2.
16. „Uniți”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 2, 9 decembrie, București, 1901, pp. 17-18.

III. Traduceri din *Divina comedie* a lui Dante Alighieri

17. „Din „Divina comedie”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 5, 30 Decembrie, București, 1901, pp. 65-67.
18. „Din divina comedie. Cântul XXIII”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 24, 12 Mai, București, 1902, pp. 387-392.

19. „Hulitorul zeilor Capaneu”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 20, 14 Aprilie, București, 1902, pp. 310-312.
20. „În insula nimfei Calipso”, în rev. *Semănătorul*, Anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 134-137.
21. „Trimiterea lui Hermes la Calipso”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 8, 20 Ianuarie, București, 1902, pp. 116-117.
22. „Plecarea lui Odiseu de la Calipso”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 10, 3 Februarie, București, 1902, pp. 154-157.
23. „Un glas din adâncul templului”, în rev. *Sămănătorul*, anul I, nr. 31, 27 Octombrie, București, 1902.

IV. Studii

24. „Concepția infernului în „Divina comedie”, în rev. *Semănătorul*, anul I, nr. 17, 24 Martie, București, 1902, pp. 268-271.